

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

МИШЉЕЊА ДЕЦЕ УЗРАСТА ОД 10 ДО 16 ГОДИНА О
РАЗЛОЗИМА ЗБОГ КОЈИХ ТРЕНИРАЈУ КОШАРКУ

Мастер рад

студент:

Милан Шулкић

ментор:

др Сандра Раденовић, редовни професор

Београд, 2025.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ СПОРТА И ФИЗИЧКОГ ВАСПИТАЊА
МАСТЕР АКАДЕМСКЕ СТУДИЈЕ

МИШЉЕЊА ДЕЦЕ УЗРАСТА ОД 10 ДО 16 ГОДИНА О
РАЗЛОЗИМА ЗБОГ КОЈИХ ТРЕНИРАЈУ КОШАРКУ

Мастер рад

студент:

Милан Шулкић

ментор:

др Сандра Раденовић, редовни професор

чланови комисије:

1. др Радивој Мандић, ванредни професор

2. др Бранка Савовић, ванредни професор

Београд, 2025.

САЖЕТАК

Циљ овог мастер рада био је да се испитају мишљења и разлози због којих деца узраста од 10 до 16 година тренирају кошарку. Истраживање је спроведено у кошаркашком клубу „Ас Баскет“ из Београда, на узорку од 120 испитаника (100 дечака и 20 девојчица). За потребе анкетирања конструисан је нестандардизовани упитник прилагођен узрасту испитаника и специфичностима спортског окружења. У истраживању је употребљена дескриптивна, компаративна статистика, статистика закључивања, т-тест и χ^2 тест.

Резултати показују да су најважнији разлози за тренирање кошарке уживање у игри, дружење и развој спортских вештина. Разлике по полу и старосној групи показују да дечаци најчешће истичу такмичарски дух, док девојчице наглашавају друштвени аспект. Млађи испитаници тренинг доживљавају претежно као игру, док старији кроз тренинг виде могућност за напредовањем и шансу за остваривање личних циљева кроз такмичења. Већина испитаника изразила је висок степен задовољства радом тренера и атмосфером на тренинзима, уз чврсто уверење да им редован тренинг доноси корист и помаже у школским обавезама, понашању и односима с вршњацима.

Истраживање потврђује да кошарка има важну социолошку, васпитну и развојну улогу код деце школског узраста и да може представљати значајан фактор у формирању позитивних животних навика и вредности.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: кошарка, деца, социологија спорта, мишљења, разлози.

ABSTRACT

The main goal of this master's thesis was to examine the opinions and reasons why children aged 10 to 16 train basketball. The research was conducted in the basketball club „As Basket“ in Belgrade, on a sample of 120 participants (100 boys and 20 girls). For the purposes of the survey, a non-standardized questionnaire was constructed, adapted to the age of the respondents and the specifics of the sports environment. The research used descriptive, comparative statistics, inferential statistics, t-test and χ^2 test.

The results show that the most important reasons for training basketball are enjoyment in the game, socializing, and developing sports skills. When the sample is broken down by gender and age a clear pattern emerges. Boys tend to competitive reasons, while girls highlight social ones. Young players treat training more like play whereas older players see it as a pathway to personal achievements. Across the board participants reported satisfaction, with the coach's approach and the overall atmosphere of the sessions. They generally agreed that basketball positively influences school performance, behavior and social relationships.

The research confirms that basketball holds an educational and developmental influence, on school-age children and it can serve as powerful factor for cultivating positive life values and healthy habits.

KEY WORDS: basketball, children, sociology of sport, opinions, reasons.

САДРЖАЈ

1. УВОД.....	6
2. ТЕОРИЈСКИ ДЕО.....	8
2.1 Спорт као друштвени феномен.....	8
2.2 Социјализација деце кроз спорт.....	9
2.3 Друштвени фактори који утичу на избор спорта код деце.....	11
2.3.1 Улога породице.....	11
2.3.2 Улога школе и вршњака.....	12
2.3.3 Улога медија и локалне заједнице.....	12
2.3.4 Преглед досадашњих истраживања.....	13
2.4 Кошарка као друштвени феномен.....	13
3. ПРЕДМЕТ, ЦИЉ И ЗАДАЦИ ИСТРАЖИВАЊА.....	16
4. ХИПОТЕЗЕ ИСТРАЖИВАЊА.....	17
5. МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА.....	18
5.1 Узорак испитаника.....	18
5.2 Варијабле истраживања и технике прикупљања података.....	18
5.3 Обрада података.....	19
6. РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА.....	20
7. ЗАКЉУЧАК.....	39
8. ЛИТЕРАТУРА.....	41
ПРИЛОГ.....	43

1. Увод

Спорт у савременом друштву је један од најзначајнијих феномена. Он не представља само физичку активност, већ чини кључни економски, културни и образовни део живота заједнице. Има изузетну друштвену и васпитну улогу, где развија вредности као што су тимски дух, дисциплина, сарадња, толеранција и упорност. Поред тога, „спорт омогућава младима да се социјализују, стекну самопоуздање и развију осећај припадности групи“ (Раденовић, 2021). Управо због тога, проучавање спорта и његовог утицаја на децу има изразито социолошки значај.

Техничко-тактички аспект и правила игре представљају нераскидиве делове спортске дисциплине. Ипак, кроз спорт млади формирају и усвајају различита понашања, норме и вредности које доминирају у друштву. Социјализација путем спорта један је од кључних процеса који доприноси обликовању личности детета, јер спорт често представља прво озбиљније искуство сарадње, такмичења и одговорности. „Спорт има снажан васпитни карактер, јер млади у њему стичу моралне и друштвене норме које их припремају за живот у заједници“ (Савовић, 2017). Сам спорт има свој скуп вредности, а једна од кључних је чињеница да он није само игра, већ простор где се преплићу лични развој и друштвена интеграција.

Кошарка као један од најпопуларнијих тимских спортова у Србији заузима посебно место у култури и традицији нашег друштва. Србија има дугу и богату кошаркашку историју и веома је позната у свету на међународној сцени по својим бројним успесима. Она је део спортске културе нашег народа и један од најважнијих спортова у нашој земљи, због чега се сматра да смо земља кошарке. Кошарка има велику улогу у социјализацији младих. Каралејић и Јаковљевић (2008) наглашавају да „кошарка представља сложен систем физичких, менталних и социјалних активности у којем долази до изражаја тимски рад, сарадња и интелигентно понашање играча“. Могућност повезивања различитих друштвених група и њиховој сарадњи на терену и ван њега је предност овог спорта. Поред тога, кроз тренинге и утакмице млади стичу навике које су корисне и изван спортске хале - рад, дисциплину, самоконтролу и жељу за напретком (Каралејић, Јаковљевић, 2008).

Са становишта социологије, спорт представља специфичну друштвену институцију. „Он има своја правила, хијерархију и вредносни систем, али истовремено одражава и ширу друштвену стварност“ (Guttmann, 2004). Важно је разумети зашто се деца одреде за одређени спорт и који су разлози и њихова мишљења због којих се они у њему задрже. Иако је избор спорта често повезан са личним интересовањем, он је у великој мери условљен и друштвеним факторима: утицајем породице, вршњака, школе, медија и локалне заједнице. Спорт представља један од најзначајнијих облика друштвене интеракције који одражава и обликује вредности друштва“ (Coakley, 2015). Управо сви ти утицаји чине ову тему релевантном и значајном за социолошко истраживање и анализу.

Истраживање мишљења деце о разлозима због којих тренирају кошарку има за циљ да покаже како млади доживљавају овај спорт и који су друштвени фактори утицали на њихов избор. Важно је утврдити да ли се мишљења разликују између дечака и девојчица када су у питању разлози за тренирањем, као и како се они мењају унутар различитих узрастних група. Што се тиче трајности колико ће деца остати привржена одређеном спорту, потребно је проучити и ниво задовољства деце условима у клубу и њиховим односом према самом тренингу. Управо тај осећај припадности групи, заједно са подршком саиграча и тренера, представља кључни фактор који највише одређује колико дуго неко остане у одређеном спорту.

Предмет овог рада су мишљења деце узраста од 10 до 16 година о разлозима због којих тренирају кошарку. Основни циљ истраживања је да се сагледају и разумеју друштвени аспекти бављења овим спортом. Конкретни задаци односе се на утврђивање најчешћих разлога за бављење кошарком, анализу утицаја школе, вршњака, породице на тај избор, као и испитивање степена задовољства тренингом и клубом. Истраживање се спроводи у кошаркашком клубу „Ас Баскет“, међу децом школског узраста која редовно тренирају.

У свакодневном друштвеном животу младих, нарочито током периода одрастања, спорт се издваја као један од најважнијих елемената. Резултати овог рада могу донети дубљи увид у социјалне процесе који се одвијају кроз спортске активности. Када се детаљно испитају и схвате дечији ставови и разлози за бављење кошарком, то ће бити од користи не само тренерима и родитељима, већ и школама и другим институцијама које желе да им пруже здравији и испуњенији живот.

2. Теоријски део

2.1 Спорт као друштвени феномен

„Спорт као део савременог друштва има далеко шири значај од самог физичког надметања“ (Раденовић, 2021). Он је постао важан облик друштвеног живота, средство комуникације, интеграције различитих социјалних група и један од најпрепознатљивијих сегмената културе. У основи сваке спортске активности крију се вредности које се огледају у друштвеним односима - несебичан рад, строга дисциплина, заједничка сарадња, поштење, такмичарски дух и поштовање правила. Овим спорт постаје специфична друштвена институција која има своје прописе, правила, структуру, симболичке знакове и норме, а истовремено оставља неизбрисив утицај на формирање понашања младих генерација. Како истиче Гутман, „спорт одражава опште процесе модернизације друштва, претварајући игру у институционализовану форму друштвене активности“ (Guttmann, 2004).

У социолошком смислу спорт је попут минијатурног огледала друштва. Он открива све што је типично за савременог човека – жељу за успехом, потребу за потврдом, осећај припадности, али и настојање за заједничким сарадњом и такмичењем истовремено. „Спорт представља један од највидљивијих облика друштвене интеракције који спаја индивидуалне и колективне интересе“ (Coakley, 2015). Управо то чини спорт важним пољем за социолошку анализу, јер у себи спаја понашање појединца са вредностима заједнице.

Раденовић (2021) наводи да се кроз спорт „огледају културне и социјалне вредности једног народа“ и да он има образовну, васпитну, здравствену, економску и политичку улогу. Са сличног становишта, Савовић (2017) наглашава да се спорт не сме посматрати изоловано од система васпитања и образовања, јер „кроз спорт млади људи стичу моралне и друштвене норме које их припремају за живот у заједници“. На тај начин, спорт представља интегративни фактор који повезује појединца са друштвеним вредностима и колективним идентитетом.

Савремена истраживања указују да спорт све више постаје простор неформалног образовања и друштвених промена. „Спорт пружа младима прилику за социјално учење кроз искуство и сарадњу“ (Autio, Vuori, Sihvonon, 2019). „Учешће у спортским активностима

доприноси изградњи социјалног капитала – поверења, заједништва и међусобне подршке“ (Tokar, et al. 2020).

Са становишта савремене социологије, спорт се више не ограничава на просту физичку активност. Он је претворен у мултидимензионално средство за комуникацију, за лична и колективна изражавања и за дубок друштвени утицај. Његова способност да преко игара спаја различите културе и друштвене слојеве, да учествује у формирању националног идентитета и да подстиче осећај заједништва, чини га једном од најмоћнијих веза у савременом друштву. „Спорт није само огледало друштва, већ и активан чинилац који обликује социјалну стварност“ (Раденовић, 2021). Управо из тих разлога, проучавање спорта као друштвеног феномена представља значајан кључ за дубље разумевање како друштво обликује појединца, као и како појединац, кроз спорт, утиче и учествује у друштвеним процесима.

2.2 Социјализација деце кроз спорт

Социјализација, један од кључних темеља сваког друштва, јесте процес усвајања вредности, норми и образаца понашања које појединцу пружа могућност да се уклопи у заједницу као активан и прихваћен члан. Овај процес није једнократан, он траје током читавог живота, а у детињству достиже свој најинтензивнији облик, јер у том периоду дете формира и усваја основе друштвених навика, ставова и улога.

„Социјализација је процес током кога човек усваја елементе културе, ставове, вредности и понашања своје социјалне средине и у исто време утиче на њу“ (Раденовић, 2021). Управо због те вишеструке динамике, спорт заузима кључну улогу у савременом друштву. Он није само простор за физички напредак, већ и школа где деца упијају дисциплину, сарадњу, поштовање према другима и осећај одговорности према колективу. „Кроз спорт се развијају социјалне компетенције, вредности сарадње и толеранције које су темељ сваког васпитања“ (Савовић, 2017).

Бављење спортом омогућава деци да кроз игру науче како да прихвате успех и неуспех, како да сарађују у тиму, али и како да поштују правила која важе за све. Та правила су уједно и минијатурни одраз друштвених вредности. „Спорт има моћ да преноси друштвене норме и

облике понашања на младе кроз неформално учење, у атмосфери игре и заједништва“ (Раденовић, 2021). Због тога спорт дубоко обликује личност, нарочито у раним годинама детињства и адолесценције, где се појединци у тим годинама највише крећу и траже своје место у друштву.

Са педагошког становишта, спорт је и један од најефикаснијих начина васпитања. „Спорт има посебан значај у формирању позитивних моралних особина личности, јер млади у њему уче шта значи фер-плеј, упорност и сарадња“ (Савовић, 2017). Каралејић и Јаковљевић (2008) наглашавају да је спорт „вредан васпитни инструмент јер утиче на развој емоционалне стабилности, самоконтроле и социјалне зрелости младих спортиста“.

Социјализација кроз спорт, нарочито у тимским играма као што је кошарка, јасно се манифестује. Кроз редовне тренинге, добру сарадњу са саиграчима и уважавање одлука тренера, млади спортисти уче да прихвате различите улоге унутар групе и да поштују постојећу спортску хијерархију. Поред тога, спорт пружа прилику за развој осећаја припадности. Млади се идентификују са својим тимом, клубом и градом, чиме се ојачава њихова социјална повезаност и осећај одговорности.

„Спорт има способност да гради социјални капитал, односно мреже односа, поверења и заједништва које имају вредност и изван спортског контекста“ (Ноуе, et al. 2019). Управо овај аспект спорта чини га привлачним тереном за социолошка истраживања, пошто открива како спорт постаје кључно средство за интеграцију појединаца у ширу друштвену заједницу.

Поред позитивних страна, требало би да се истакне да процес социјализације кроз спорт итекако зависи и од услова у којима се одвија. „Спорт може имати и негативне ефекте ако се у њему развијају неправилни модели понашања као што су агресивност, искључивост или претерана оријентација на резултат“ (Раденовић, 2021). Зато је важна улога тренера и родитеља, који треба да обезбеде да спорт за дете остане пре свега позитивно, васпитно и друштвено искуство.

Социјализација деце кроз спорт представља темељ формирања здравих, активних и друштвено одговорних личности. Кроз спорт млади не само да усвајају физичке способности и спортска знања, већ развијају и емоционалну интелигенцију, емпатију и поштовање према различитости. Тако спорт постаје један од најмоћнијих механизма кроз које друштво може утицати на младе и њихово обликовање као будућих чланова заједнице.

2.3 Друштвени фактори који утичу на избор спорта код деце

Избор спорта за децу ретко кад је случајан и сигурно није заснован само на личним преференцијама. У ствари, он произилази из сложеног скупа друштвених утицаја који обликују интересовања, ставове и одлуке младих. „Понашање појединца у спорту условљено је утицајем социјалне средине, вредностима које она промовише и статусом који спорт има у одређеном друштву“ (Раденовић, 2021).

2.3.1 Улога породице

Породица је прва и најважнија средина у којој дете стиче однос према физичкој активности. „Подршка родитеља, њихово разумевање и укљученост у спортски живот детета значајно утичу на континуитет тренирања и развој мотивације“ (Каралејић, Јаковљевић, 2008). Када родитељи усвоје позитиван став према спорту, често се он претвара у кључни подстицај за дечије активности. Насупрот томе, недостатак интереса или претерано притискање могу изазвати контра ефекат, а то је одустајање од спортских активности. „Породично окружење је примарни агент васпитања, у коме се формирају навике и ставови који одређују однос детета према друштвеним активностима“ (Савовић, 2017).

Породица често делује као кључна ствар у дететовом одабиру неког спорта. Родитељи преносе сопствена искуства, вредности и ставове. Понекад охрабрују да се дете бави спортом којим су се и они бавили тј. тренирали, а некад због утицаја медија и друштвених мрежа на основу популарности неког спорта. У Србији, на пример, кошарка и фудбал традиционално воде у популарности, а тај избор се често преноси са генерације на генерацију, што овде називамо „породична традиција спорта“.

2.3.2 Улога школе и вршњака

Школа има изузетну важност у процесу социјализације деце и усмеравању ка здравим животним стиливима. „Настава физичког васпитања представља најорганизованији и најдоступнији облик физичке активности за сву децу“ (Савовић, 2017). Кроз школске спортске секције, а посебно преко такмичења, често се дешава да млади открију активности које ће им касније постати омиљена занимања. Наставници и тренери, својим ставом, приступом и личним примером, успостављају прву искру љубави према спорту и у том процесу утичу на то коју ће дисциплину неко дете изабрати.

Вршњаци такође имају снажан утицај. „Припадање групи истомишљеника и прихватање од стране вршњака један је од најјачих мотивационих фактора за укључивање у спортске активности“ (Раденовић, 2021). Често се деси да деца изаберу онај спорт којим се баве њихови другови. Заједничко вежбање им пружа осећај припадности и подршку која им је толико потребна. Управо овај социјални елемент спорта даје посебан значај за свеобухватни развој младих.

2.3.3 Улога медија и локалне заједнице

Медији су данас један од најјачих облика друштвеног утицаја. Популарност одређених спортова често зависи од њихове заступљености у медијима. „Медији обликују перцепцију спорта као јавне вредности и доприносе стварању културних модела које млади усвајају“ (Coakley, 2015). У Србији, медији имају кључну улогу у промоцији кошарке као спорта који симболизује успех, национални понос и тимски дух.

Локална заједница такође може подстаћи или ограничити могућност бављења спортом. Доступност спортских клубова, инфраструктуре и термина утиче на избор спорта код деце. „Постојање безбедних и приступачних објеката значајно повећава вероватноћу да се деца активно баве спортом“ (Peralta, et al. 2021). У мањим срединама често је спортски избор условљен управо понудом клубова у том месту, њиховом популарношћу и квалитетним тренерима који раде у њима.

2.3.4 Преглед досадашњих истраживања

Истраживања у региону показују да се деца најчешће баве спортом због дружења, забаве и жеље за успехом. Ђорђевић (2020) у свом раду „Мотиви за бављење кошарком дечака старијег школског узраста“ наводи да „доминантни разлози за тренирање код већине испитаника нису резултати из такмичења, већ друштвени контакт, пријатељство и лична афирмација“. Сличне резултате наводи и Фајмоговић (2018), који истиче да „деца најчешће као разлог за тренирање наводе љубав према кошарци, дружење и развој спортског духа“.

Jurbala (2020) је у међународном истраживању навео да „спорт код младих најчешће представља средство изградње друштвеног идентитета, а не само физичке активности“. Ови подаци потврђују да спорт представља далеко више од чисте рекреације. Он је друштвени и социјални простор у коме млади стичу вештине комуникације, понашања у групи, уче се заједничком раду и креативно обликују сопствени идентитет.

На основу прегледа постојећих истраживања, јасно је да друштвени фактори као што су породица, школа, вршњаци, медији и локална заједница, имају кључну улогу не само у усмеравању деце ка спорту, већ и у њиховој одлуци да се у њему задрже. Ови закључци постављају темељ за истраживање које се спроводи у овом раду, са намером да открије како деца у оквиру једног спортског клуба перципирају и доживљавају своје разлоге за бављење кошарком.

2.4 Кошарка као друштвени феномен

Кошарка је много више од спортског такмичења, она је културни знак, средство за друштвену комуникацију и простор у коме се спајају личне и заједничке вредности. У Србији, кошарка је дубоко укореењена у национални идентитет и сматра се једним од кључних спортских феномена који обликује путеве млађим генерацијама. „Кошарка као тимски спорт развија вредности сарадње, одговорности и поштовања правила игре, што представља темељ сваког друштвеног функционисања“ (Каралејић, Јаковљевић, 2008). Због дубоке социјалне

улоге, кошарка се може посматрати као спорт у коме се одражава структура и међусобни односи ширег друштва.

Са социолошког угла, кошарка се понаша као врло специфична друштвена институција, у којој су успостављени сопствени прописи, хијерархија, норме, симболи и обрасци понашања који се преносе на сваку нову генерацију која се кошарком бави. „Спорт је један од најјачих културних механизма који повезују појединца са заједницом, јер омогућава идентификацију, припадност и колективни понос“ (Раденовић, 2021). Управо у том смислу, кошарка у Србији није само игра, већ и важан елемент културног наслеђа и друштвеног поноса.

Историјски посматрано, развој кошарке у Србији повезан је са ширим друштвеним процесима. „Кошарка је од педесетих година прошлог века постала један од носилаца модерног урбаног идентитета“ (Васиљевић, 2019). У градовима попут Београда, Новог Сада, Ниша и Чачка, кошарка се није ограничила само на спорт, већ је прерасла у културни феномен који је окупљао младе, створио нове облике дружења и подстицао на здрав начин живота. Чачак, на пример, има статус „града кошарке“, што најбоље илуструје како спорт постаје симбол локалне културе и друштвеног идентитета.

Кошарка, као друштвени покретач, игра кључну улогу у друштву, подстичући социјалну и друштвену мобилност, обезбеђујући једнаке могућности. „Спорт, а посебно тимски спортови, често представљају један од ретких простора где се вреднују труд, дисциплина и знање, а не социјални статус или порекло“ (Coakley, 2015). Кошарка у том смислу има посебну улогу јер омогућава младима из различитих друштвених слојева да се афирмишу и стекну друштвено признање.

Према Ђорђевићу (2020), „кошарка код младих има снажан утицај на развој самопоуздања, социјалне одговорности и колективне свести“. Она није само физичка активност, већ и начин живота који утиче на формирање вредности попут истрајности, фер-плеја и заједништва. Кроз тренинг, утакмице и тимску интеракцију, деца уче како да сарађују, прихватају различите улоге и преузимају одговорност за заједнички резултат. Тимски спортови имају функцију друштвеног „лепка“ јер повезују различите индивидуе у заједнички циљ. У том контексту, за кошарку можемо рећи да је спорт у којој млади усвајају одређене вештине које им користе не само на терену, него и изван њега.

Социолошка важност кошарке огледа се у томе како обликује колективно памћење и друштвене емоције. Када кошаркашке репрезентације постижу велике успехе, те победу постају симболи заједништва, националног поноса и оптимизма. „Спорт, као облик колективног искуства, има моћ да привремено уједини друштво и створи осећај заједничког идентитета“ (Раденовић, 2021). У нашој земљи се тај феномен најјасније види управо кроз кошарку. Она је изградила и изнедрила генерације спортиста, тренера и навијача повезаних истом емоцијом и вредностима.

Кошарка у дечијем узрасту има изражену васпитну и социјалну димензију. „Кроз кошарку дете развија сарадњу, самодисциплину и способност прилагођавања групи, што су кључне компоненте социјалне зрелости“ (Каралејић, Јаковљевић, 2008). Управо ове вредности представљају суштину овог истраживања. Како млада генерација види кошарку, које вредности у њој препознаје, и која су мишљења и разлози због којих се одлучује за тренирање управо овог спорта.

Сви ови аспекти откривају да кошарка није само физичка активност. Она је средство социјализације, културне идентификације и јачању и грађењу међусобног поверења у друштву. Она је једна од ретких друштвених сфера у којој млади у исто време могу да покажу своју личност и да се упознају са тим како функционишу у неком колективу. У том смислу, кошарка служи као пример како се спорт може претворити у социјални феномен од кључног значаја за развој деце и младих.

3. Предмет, циљ и задаци истраживања

Предмет овог рада јесу мишљења деце узраста од 10 до 16 година о разлозима због којих тренирају кошарку у контексту разумевања улоге друштвених фактора у обликовању тих разлога.

Циљ рада је испитати разлоге због којих деца узраста од 10 до 16 година тренирају кошарку, као и утврдити могуће разлике у разлозима у односу на пол и узраст испитаника. Анализом разлога можемо допринети креирању стратегије за развој и популаризацију кошарке у млађим селекцијама.

Задаци рада су били прикупљање литературе, проналажење испитаника, израда анкетног листа, прикупљање података и њихова обрада. У складу са дефинисаним предметом и циљем рада, задаци истраживања су следећи:

1. Утврђивање најчешћих разлога због којих деца одлучују да тренирају кошарку.
2. Испитивање утицаја породице, школе и вршњака на избор кошарке као спортске активности.
3. Анализа степена задовољства деце условима рада у клубу, односом тренера и начином вођења и саме организације тренинга.
4. Утврђивање постојања разлика у мишљењима и ставовима у односу на пол и узраст испитаника.
5. Истраживање утицаја кошарке на друштвени развој деце. Како подстиче социјализацију, гради међусобну сарадњу и како утиче на осећај припадности код деце.

4. Хипотезе истраживања

На основу дефинисаног предмета и циља овог рада, као и на основу досадашњих истраживања, могу се поставити следеће хипотезе:

X1 – Очекује се да су главни разлози за бављење кошарком код деце овог узраста: дружење, припадност групи, забава, физичка активност, такмичарски дух и љубав према спорту.

X2 - Претпоставља се да постоје полне разлике у разлозима – девојчице ће чешће истицати социјалне и здравствене разлоге, док ће дечаци чешће наглашавати спортске амбиције и такмичарски дух.

X3 - Претпоставља се да се са узрастом мењају разлози – млађи испитаници (10-12 година) наглашаваће игру и забаву, док ће старији (13-16 година) више истицати успех и постигнућа у спорту, као и стицање социјалног статуса.

X4 – Претпоставља се да деца која имају већу подршку породице и задовољнија су радом тренера, показују већи ниво укупног задовољства тренирањем кошарке.

X5 – Претпоставља се да је утицај вршњака и школског окружења важнији фактор у избору бављења кошарком, него утицај медија.

5. Методологија истраживања

Метод рада је теоријска анализа и емпиријско истраживање применом анкете којом су испитана мишљења деце о разлозима због којих тренирају кошарку. За потребе анкетирања конструисан је нестандардизовани упитник прилагођен узрасту испитаника и специфичностима спортског окружења. У истраживању је употребљена дескриптивна, компаративна статистика, као и статистика закључивања.

5.1 Узорак испитаника

Узорак у овом истраживању чинило је 120 деце од којих 100 дечака (83,3%) и 20 девојчица (16,7%), узраста од 10 до 16 година од четвртог разреда основне школе до првог разреда средње школе, рођених од 2010. до 2015. године који активно тренирају кошарку. Испитаници су били из Београда, из кошаркашког клуба „Ас Баскет“. Просечна старост испитаника је 12 година и 3 месеца, а у просеку тренирају кошарку 2 године и 6 месеци.

5.2 Варијабле истраживања и технике прикупљања података

С обзиром на структуру и садржај анкетног упитника, у истраживању су укључене следеће групе варијабли.

Независне варијабле чинили су лични подаци испитаника (разред, узраст, пол, године тренирања, назив клуба, претходно бављење спортом, породична спортска активност), док су зависне варијабле чиниле групе питања која се односе на мишљења деце о разлозима због којих тренирају кошарку. Истраживање је спроведено током октобра 2025. године. Попуњавање анкете спроведено је онлајн, преко Google Forms платформе, учешће је било анонимно и уз знање и сагласност родитеља или старатеља сваког испитаника. Прикупљени подаци су аутоматски евидентирани у електронску базу. Анкета се састоји од 16 питања (10 затвореног

типа и 6 отвореног типа) и две Ликертове скале. Једна Ликертова скала означава важност појединих разлога за тренирање кошарке (1. уопште није важно до 5. веома важно). У овој скали испитаници су оцењивали значај фактора као што су:

- Дружење и пријатељство
- Физичка активност и здравље
- Учење нових кошаркашких вештина
- Такмичења и побеђивање
- Подршка породице

Друга Ликертова скала означава задовољство тренирањем кошарке (1. уопште нисам задовољан/на до 5. потпуно сам задовољан/на). У овој скали испитаници су оцењивали степен задовољства на питања као што су:

- Рад тренера
- Атмосфера на тренингу
- Однос тренера према деци
- Однос међу саиграчима
- Услови за рад (сала, опрема, терен)
- Организација тренинга

5.3 Обрада података

За све прикупљене податке користила се дескриптивна и компаративна статистика. Резултати ће бити приказани у облику дијаграма и табела, уз анализу постављених хипотеза.

6. Резултати и дискусија

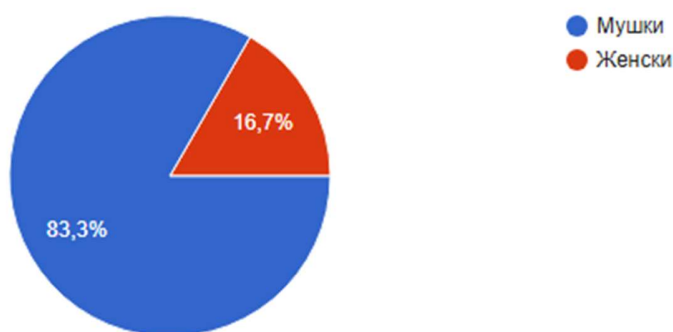
Истраживањем је обухваћено 120 испитаника узраста од 10 до 16 година, који активно тренирају кошарку у клубу „Ас Баскет“ из Београда. Узорак је хомоген јер сви испитаници припадају истом спортском колективу и редовно учествују у процесу тренинга.

Полна структура

Од укупног броја испитаника, 100 (83,3%) чине дечаци, а 20 (16,7%) девојчице. Ова неравномерна расподела одговара реалној полној структури у клубу, где је број дечака традиционално већи.

Пол?

120 одговора

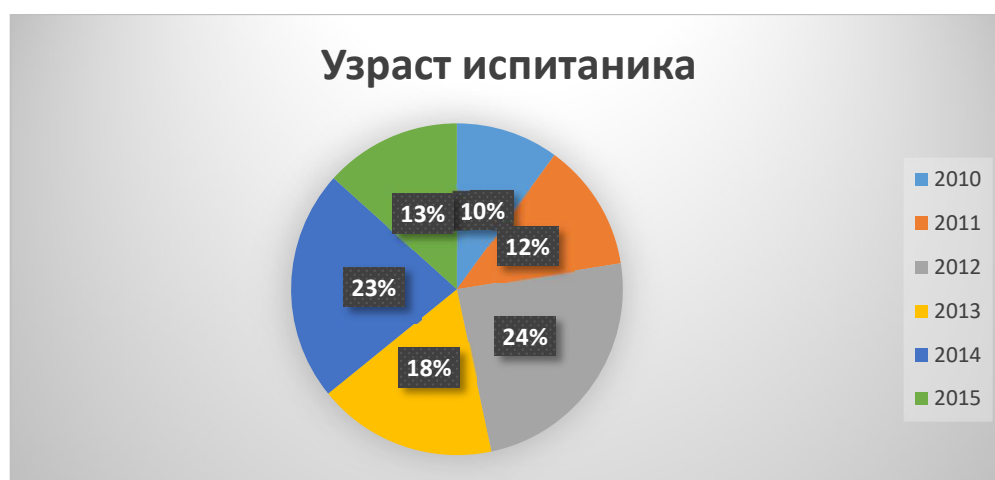

Графикон 1 - полна структура испитаника

Резултати показују да је кошарка и даље доминантно мушки спорт у млађим категоријама, иако је последњих година приметно повећање броја девојчица које се баве овим спортом.

Узраст испитаника

Испитаници су рођени у периоду од 2010. до 2015. године, што значи да имају између 10 и 16 година. Најбројнија је група деце рођених 2012. године (24%), затим следе генерације 2014. (23%) и 2013. (18%). Просечна старост износи 12 година и 3 месеца.

Графикон 2 - Година рођења испитаника

Овај распон у узрасту испитаника омогућава увид у мишљења деце различитих школских узраста, од млађих основаца до адолесцената који су на прелазу у средњу школу.

Школски разред

Испитаници похађају разреде од четвртог разреда основне школе до првог разреда средње школе. Најзаступљенији су ученици седмог разреда (22%), а затим следе ученици петог (21%) и шестог разреда (18%).

Графикон 3 - школски разред испитаника

Ова расподела показује да највећи број испитаника припада вишим разредима основне школе, што је уједно и узраст у којем се најчешће развија озбиљније интересовање за спорт и такмичење.

Дужина тренирања кошарке

На основу прикупљених података, просечно трајање тренирања износи 2 године и 6 месеци. Највећи број испитаника тренира између 2 и 3 године (43%), што указује на релативно стабилан састав и континуитет у раду клуба.

Графикон 4 - Дужина тренирања кошарке

Ови резултати показују да већина деце има довољно дуго искуство у тренирању кошарке да може дати релевантно мишљење о свом односу према спорту и клубу.

Претходно бављење спортом

Већина испитаника, 90 (75%), бавила се неким другим спортом пре кошарке, док је 30 (25%) навело да им је кошарка први спорт. Најчешће наведени претходни спортови су фудбал (54%), пливање (23%), и борилачки спортови (17%), док је мањи број навео одбојку, рукомет или плес као претходно спортско искуство.

Графикон 5.1 - претходно бављење спортом

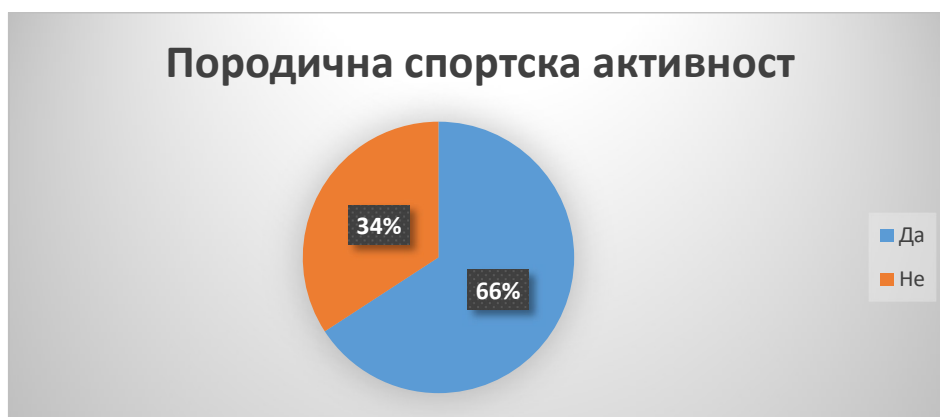

Графикон 5.2 - претходно бављење спортом

Овим подацима се види да је већина деце већ имала неко искуство у другим спортовима, што указује на прилично висок ниво спортске активности у овом узрасту. Поред тога, јасно се примећује да се кошарка често изабере као „следећи корак“ након тренирања разних спортова, нарочито фудбал, што је у складу са актуелним спортским трендовима међу младима у Србији.

Породична спортска активност

Већина испитаника, 79 (66%), има члана породице који се бави или се раније бавио спортом, док је 41 (34%) навело да у породици нема спортиста. Међу члановима породица најзаступљенији су они који су тренирали кошарку (43%), и фудбал (23%), док су остали спортови знатно ређи.

Графикон 6.1 - породична спортска активност

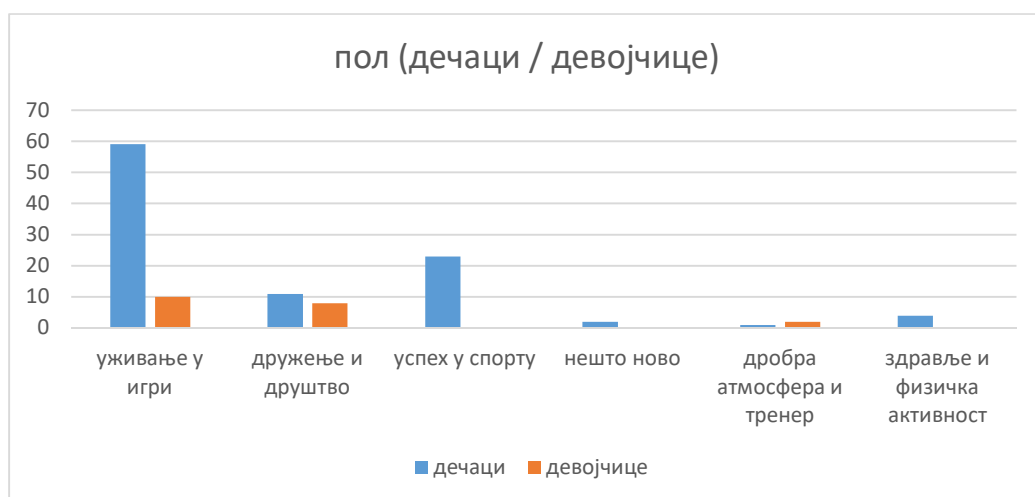
Графикон 6.2 - породична спортска активност

Ово потврђује да породична подршка и спортско окружење имају важну улогу у развоју интересовања деце за спорт, што је у складу са једном од постављених хипотеза рада.

Најважнији разлог због којег деца тренирају кошарку

На питање „Који је најважнији разлог због којег тренираш кошарку?“, резултати показују да је највећи број испитаника навео да тренира јер воли кошарку и ужива у игри, и да су међу најчешће наведеним разлозима за тренирање кошарке управо они који су наведени у хипотези. X1 – уживање у игри и љубав према кошарци, дружење и друштво и такмичарски дух. На основу тога X1 се у потпуности потврђује.

1. дијаграм – пол (дечаци/девојчице)

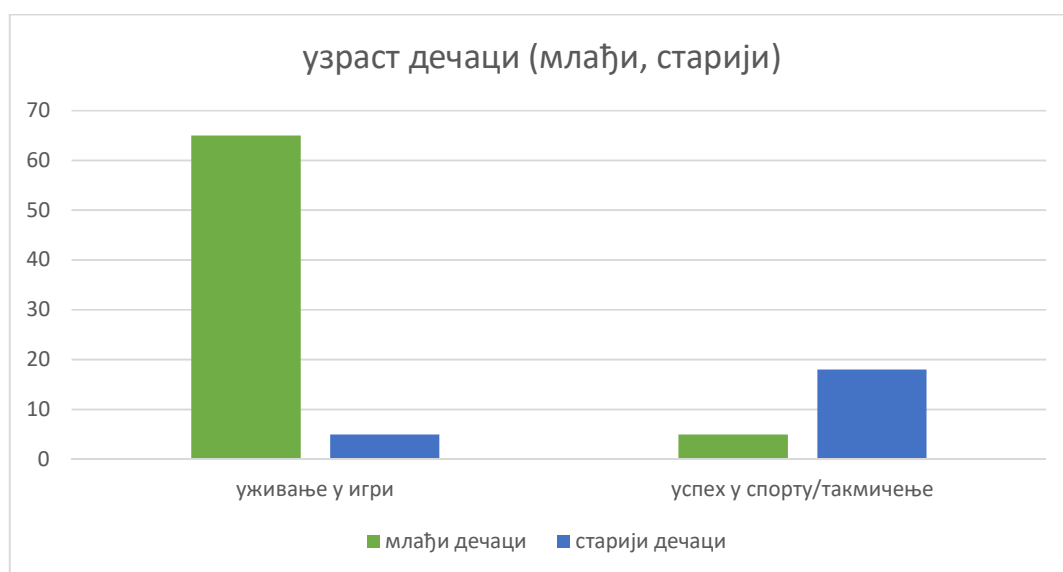

Графикон 7.1 - главни разлог тренирања

Посматрано по полу, дечаци су у већој мери истицали уживање у игри 59 испитаника, такмичарске и амбициозне разлоге 23 испитаника, док су девојчице најчешће навеле уживање у игри (50%) и дружење и атмосферу у клубу (40%). Ови подаци показују да код девојчица доминирају социјални и емоционални разлози, док су код дечака израженији такмичарски и резултатски разлози. Ово потврђује хипотезу X2, која полази од претпоставке да се разлози за бављење спортом разликују у зависности од пола, односно да дечаци чешће истичу такмичарске разлоге у односу на девојчице, а девојчице доминантно (90%) истичу разлоге

везане за дружење и уживање у игри. Резултати χ^2 теста су показали да је разлика у расподели одговора по полу статистички значајна ($\chi^2(5)=14,82$; $p<0.05$), што потврђује да се разлози дечака и девојчица разликују. Ови подаци додатно потврђују хипотезу Х2, према којој пол утиче на разлике, и да расподела одговора није случајна, него да постоје стварне разлике између група.

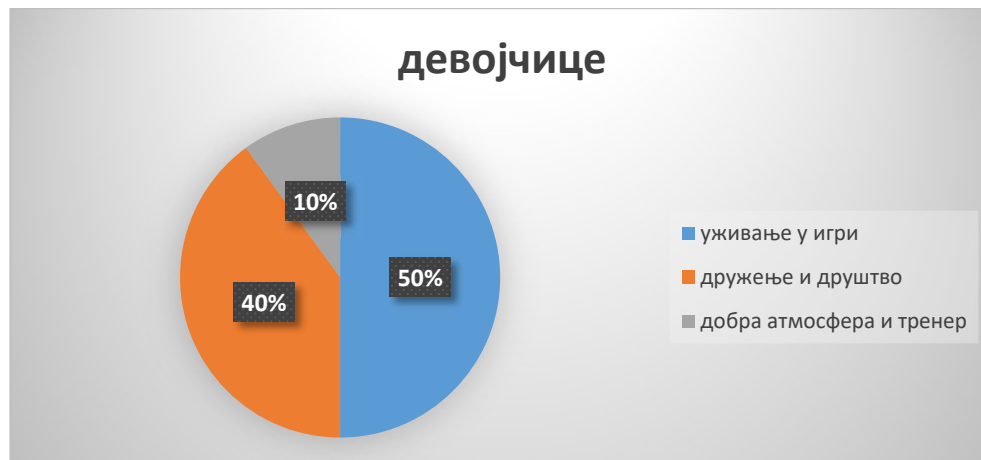
2. дијаграм – узраст дечаци (млађи, старији)

Графикон 7.2 - главни разлог тренирања

Посматрано према узрасту дечака, млађи испитаници (10-12 година) у највећем броју навели су да тренирају због уживања у игри и дружењу (65 од 70), док су старији испитаници (13-16 година) најчешће бирали разлоге такмичења и успеха у спорту (18 од 23), чиме је Х3 потврђена. Ови резултати показују да се са узрастом мења однос према спорту и став према спортским активностима. Од игре и забаве прелази постепено ка такмичарском и резултатски оријентисаном приступу.

3. дијаграм – девојчице разлози

Графикон 7.3 - главни разлог тренирања

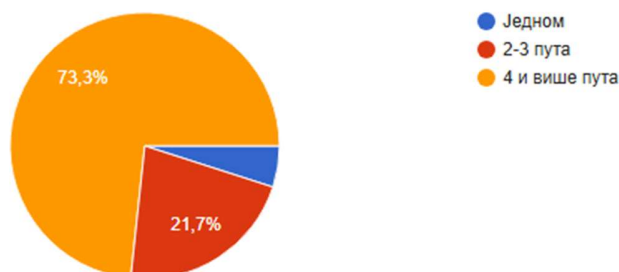
За разлику од дечака, све девојчице су млађег узраста од 10-12 година и доминантно су навеле разлоге дружење и друштво са уживањем у игри (90%). Проучавајући прикупљене податке, лако се уочава да постоје значајне разлике у односу на пол и старост. Овим се потврђују постављене хипотезе X2 и X3 да дечаци и старији испитаници у већој мери истичу амбициозне и резултатске мотиве, док девојчице и млађи испитаници наглашавају уживање и социјални аспект спорта.

Учесталост тренирања

На питање „Колико пута недељно имаш тренинг?“, највећи број испитаника (73,3%) одговорио је да има тренинг 4 и више пута недељно, 21,7% тренира 2-3 пута недељно, док 5% је навело да има тренинг само једном недељно.

КОЛИКО ПУТА НЕДЕЉНО ИМАШ ТРЕНИНГ?

120 одговора

Графикон 8 -учесталост тренирања кошарке

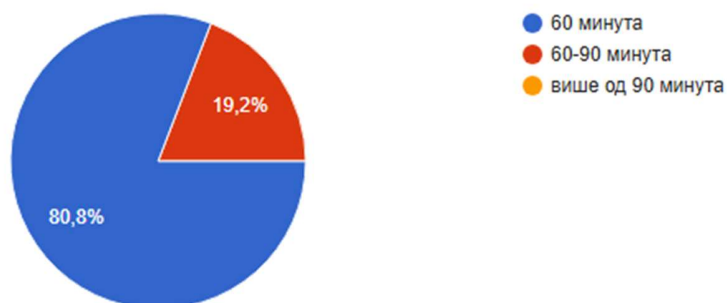
Ови резултати показују висок ниво посвећености спорту код већине испитаника. Више од две трећине деце тренира редовно и интензивно, што указује на стабилне спортске навике и добру организацију рада у клубу. Када се резултати упореде са одговорима на питања која се односе на породичну подршку, уочава се да деца која имају снажну родитељску подршку, а то се јавља код веће групе чији су се родитељи бавили или се баве неким спортом, у већем проценту имају степен редовности на тренинзима. Ово показује да постоји позитивна корелација између породичне подршке и спортске дисциплине. То се односи када родитељи мотивишу и охрабрују децу за тренирањем и када им омогуће да редовно присуствују тренинзима како би развили радне навике у спорту. Ови подаци су у складу са хипотезом Х4, која полази од претпоставке да је породична подршка значајан фактор континуитета и упорности у бављењу спортом, посебно код млађих категорија.

Трајање једног тренинга

Највећи број испитаника (80,8%) одговорио је да њихов тренинг траје 60 минута, 19,2% је навело да тренинг траје између 60 и 90 минута, док није било испитаника лији тренинг траје дуже од 90 минута.

КОЛИКО ДУГО ТРАЈЕ ЈЕДАН ТВОЈ ТРЕНИНГ?

120 одговора

Графикон 9 - трајање једног тренинга

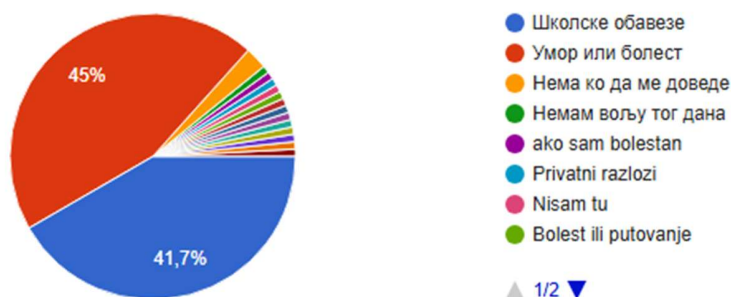
Код већине испитаника трајање тренинга је уједначено и у складу са стандардним програмом рада за млађе категорије у кошаркашким клубовима. Уједначено трајање тренинга показује да је добра организација рада у клубу и уједначени услови за све чланове клуба. Испитаници чији тренинзи трају између 60 и 90 минута су старије генерације, које су у такмичарском режиму тренинга.

Разлози пропуштања тренинга

На питање „Ако некад пропустиш тренинг, који је најчешћи разлог?“, највећи број испитаника (45%) навео је да су школске обавезе главни разлог пропуштања тренинга. Умор или болест (28%), док је 17% испитаника рекло да понекад немају вољу тог дана. Мањи број навео је да нема ко да их доведе или да постоји неки други разлог (10%).

АКО НЕКАД ПРОПУСТИШ ТРЕНИНГ, НАЈЧЕШЋИ РАЗЛОГ ЈЕ?

120 одговора

Графикон 10 - разолози пропуштања тренинга

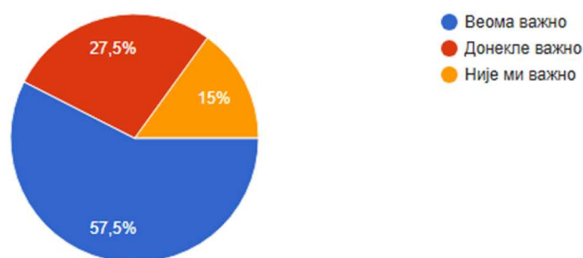
Ови резултати показују да највећи број деце усклађује школске и спортске обавезе, што је очекивано за овај узраст. Чињеница да су школске обавезе најчешће представљају разлог испитаника за пропуштање тренинга додатно потврђује да деца не избегавају тренинг из немара, већ из реалних животних околности.

Подршка породице у тренирању кошарке

На питање „Колико ти је важно да те подржавају родитељи у тренирању кошарке?“, огромна већина испитаника (84%) изјавила је да им је подршка породице веома важна, 13% је рекло да им је донекле важно, а само 3% да им подршка није важна.

КОЛИКО ТИ ЈЕ ВАЖНО ДА ТЕ ПОДРЖАВАЈУ РОДИТЕЉИ У ТРЕНИРАЊУ КОШАРКЕ?

120 одговора

Графикон 11 - значај подршке породице

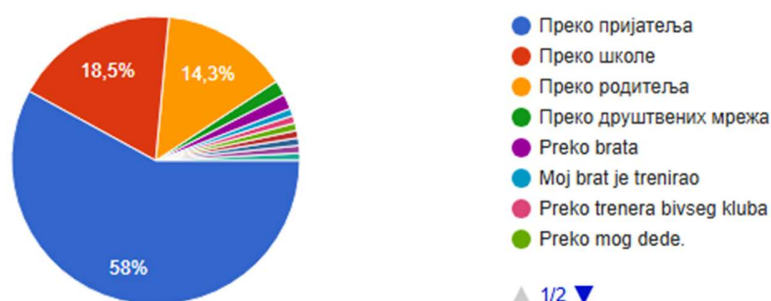
Ови резултати показују да деца већ у млађим школским годинама врло очигледно примећују и стављају до знања колико им је важна подршка коју добијају од родитеља. Подршка породице не подразумева само куповину опреме, превоз до тренинга и сл., већ и присуство на тренинзима и утакмицама и интересовање за дететов напредак.

Упоредивање ових података са резултатима питања о учесталости тренинга, уочава се да управо деца која су навела да им је подршка родитеља веома важна, у највећем проценту тренирају четири и више пута недељно. То указује на повезаност између породичне подршке и спортске дисциплине. Улога породице као главног социјалног фактора утиче на континуитет бављења спортом. На основу тога може се закључити да је хипотеза Х4 потврђена, јер резултати показују да ниво породичне подршке има значајан утицај на редовност, мотивацију и однос детета према тренингу кошарке.

Начин сазнавања за кошаркашки клуб

„Како си први пут чуо/ла за свој кошаркашки клуб?“ било је једно од питања у анкети. Највећи број испитаника (58%) одговорио је да је за клуб сазнао преко пријатеља, 18,5% преко школе, 14,3% преко родитеља, док је 9,2% навело друштвене мреже или друге изворе информација.

КАКО СИ ПРВИ ПУТ ЧУО/ЛА ЗА ТВОЈ КОШАРКАШКИ КЛУБ?

Графикон 12 - начин сазнавања за кошаркашки клуб

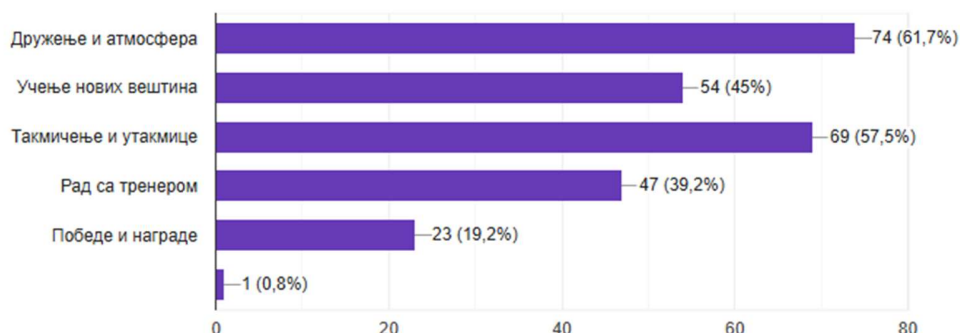
Подаци прикупљени у овом питању показују да су вршњаци и школско окружење најважнији фактори у одлуци деце да се упишу на тренинг кошарке. Више од три четвртине испитаника (76,5%) истиче да су за клуб сазнали управо преко пријатеља или школе. У овом узрасту је друштвена група од посебног значаја, деца често бирају спорт на основу утицаја својих вршњака и школских другова. Родитељи имају одређену улогу у избору спортске активности, али подаци показују да је тај утицај мањи него утицај пријатеља и вршњака из школе. Мали проценат је оних који су за клуб сазнали преко друштвених мрежа, што показује да дигитални медији немају пресудан утицај на млађе категорије. Резултати χ^2 теста показали су да расподела одговора значајно одступа од равномерне ($\chi^2(3)=54,21$; $p<0,001$), што значи да постоји изразита разлика у начину на који деца сазнају за клуб. На основу ових резултата може се закључити да је хипотеза H_5 потврђена, јер доминантни утицај вршњака и школског окружења показује да социјална интеракција и припадност групи имају кључну улогу у мотивисању деце да започну бављење кошарком.

Шта се деци највише допада у тренирању кошарке

Испитаници су могли да изаберу више понуђених одговора. Резултати показују да је дружење и атмосфера у клубу (61,7%) најчешће наведено као аспект који се деци највише допада, затим следе такмичење и утакмице (57,5%), учење нових кошаркашких вештина (45%), рад са тренером (39,2%), док је мањи број испитаника навео победе и награде (19,2%).

ШТА ТИ СЕ НАЈВИШЕ ДОПАДА У ТРЕНИРАЊУ КОШАРКЕ? (МОГУЋЕ ВИШЕ ОДГОВОРА)

120 одговора

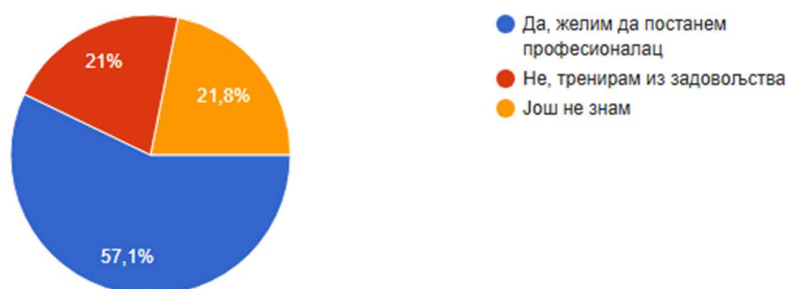
Графикон 13 - омиљена ствар код тренирања кошарке

Ови резултати указују да су најчешћи разлози због којих се деца „вежу“ за кошарку управо они који у себи спајају друштвени и емоционални аспект спорта са жељом за личним усавршавањем и такмичарским духом. Кроз дружење и тимски дух јасно се види да кошарка за децу представља више од саме физичке активности. То је простор у коме се развијају пријатељства, развија се сарадња са другом децом и осећај припадности. Истовремено, велики је проценат оних који уживају у такмичењу и освајању, то су углавном старије генерације. Међу њима се подстиче здрав такмичарски дух, што је један од најзначајнијих васпитно-социјалних циљева спорта. Резултати овог питања су у складу са хипотезом Х1, која полази од претпоставке да су главни разлози за бављење кошарком дружење и атмосфера, припадност групи, забава, физичка активност, такмичарски дух и љубав према спорту.

Намера за професионалним бављењем кошарком

На питање „Да ли размишљаш да се једног дана професионално бавиш кошарком?“, више од половине испитаника (57,1%) одговорило је „Да, желим да постанем професионалац“, 21% је навело да тренира из задовољства, док је 21,8% испитаника изјавило да још не зна.

ДА ЛИ РАЗМИШЉАШ ДА СЕ ЈЕДНОГ ДАНА ПРОФЕСИОНАЛНО БАВИШ КОШАРКОМ?

Графикон 14 - намера за професионалним бављењем кошарком

Резултати показују да већина деце има јасну мотивацију и снажну амбицију за дугорочно бављење кошарком, што указује на изузетан ниво посвећености спорту и оптимистични став према тренингу. Посебно је значајно што се чак и код млађих селекција појављује свест о спортској будућности, што говори о снажном утицају средине и спортског окружења у клубу.

Анализа Ликертових скала

У овом делу анализиране су две групе питања из анкете које су процењиване петостепеном Ликертовом скалом (од 1 – уопште није важно, до 5 – веома важно ; од 1 – уопште нисам задовољан/на, до 5 – потпуно сам задовољан/на). Прва скала се односи на важност појединих разлога за тренирање кошарке, а друга на степен задовољства различитим аспектима тренирања. Резултати са ових скала омогућавају да детаљније разумемо мотивацију деце за тренирањем и њиховим односом према кошарци, као и проверу постављених хипотеза у раду.

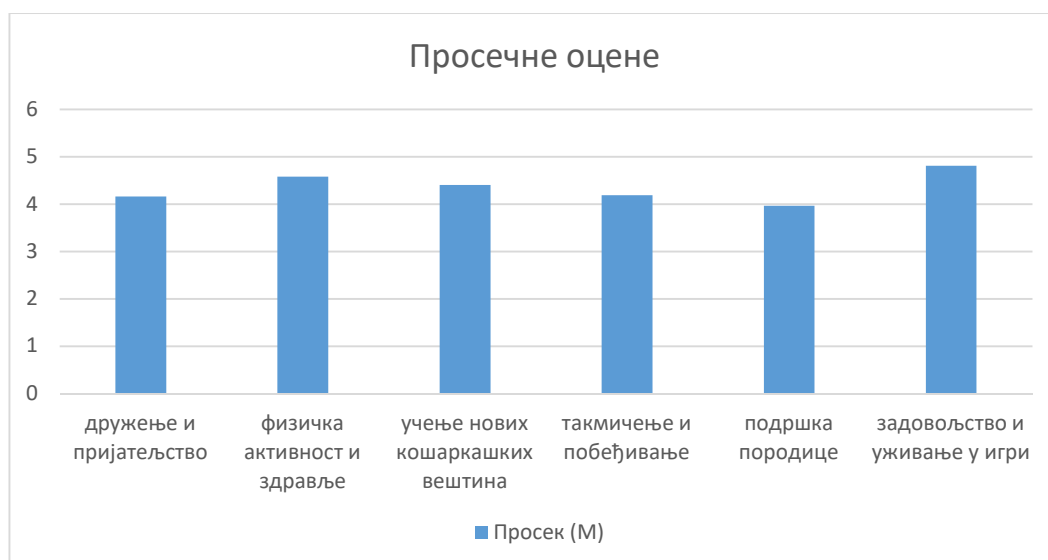
Важност појединих разлога за тренирање кошарке

Испитаници су оцењивали колико су им важни следећи разлози:

- Дружење и пријатељство
- Физичка активност и здравље
- Учење нових кошаркашких вештина
- Такмичење и побеђивање
- Подршка породице
- Задовољство и уживање у игри

ТВРДЊА	ПРОСЕК (М)
ДРУЖЕЊЕ И ПРИЈАТЕЉСТВО	4,16
ФИЗИЧКА АКТИВНОСТ И ЗДРАВЉЕ	4,58
УЧЕЊЕ НОВИХ КОШАРКАШКИХ ВЕШТИНА	4,40
ТАКМИЧЕЊЕ И ПОБЕЂИВАЊЕ	4,19
ПОДРШКА ПОРОДИЦЕ	3,97
ЗАДОВОЉСТВО И УЖИВАЊЕ У ИГРИ	4,81

Табела 1. Просечне оцене важности разлога за тренирање кошарке

Графикон 15 - Просечне оцене важности разлога за тренирање кошарке

Просечне оцене показују да је испитаницима најважније задовољство и уживање у игри ($M=4,81$), затим физичка активност и здравље ($M=4,58$) и учење нових кошаркашких вештина ($M=4,40$). Најниже оцене добили су фактори подршке породице ($M=3,97$) и такмичења и побеђивања ($M=4,19$), што указује да је код деце овог узраста кошарка пре свега доживљена као простор игре, уживања и дружења.

Поређењем по узрасту анализирана је тврдња „такмичење и побеђивање“, како би се испитало да ли постоје разлике у важности овог аспекта између млађих и старијих испитаника. Ради утврђивања постојања статистички значајних разлика, примењен је Т-тест независних узорака. Резултати показују да су млађи испитаници (10-12 година) имали просечну оцену $M=3,59$ ($СД=0,72$), док су старији испитаници (13-16 година) имали просечну оцену $M=4,64$ ($СД=0,53$). Разлика је статистички значајна ($t(118)=6,87$; $p<0.001$), што указује да старији испитаници у већој мери вреднују такмичарски аспект кошарке, док млађи тренирање доживљавају пре свега као игру и забаву. Ови налази потврђују хипотезу H_3 , која полази од претпоставке да се са узрастом мењају разлози за бављење кошарком.

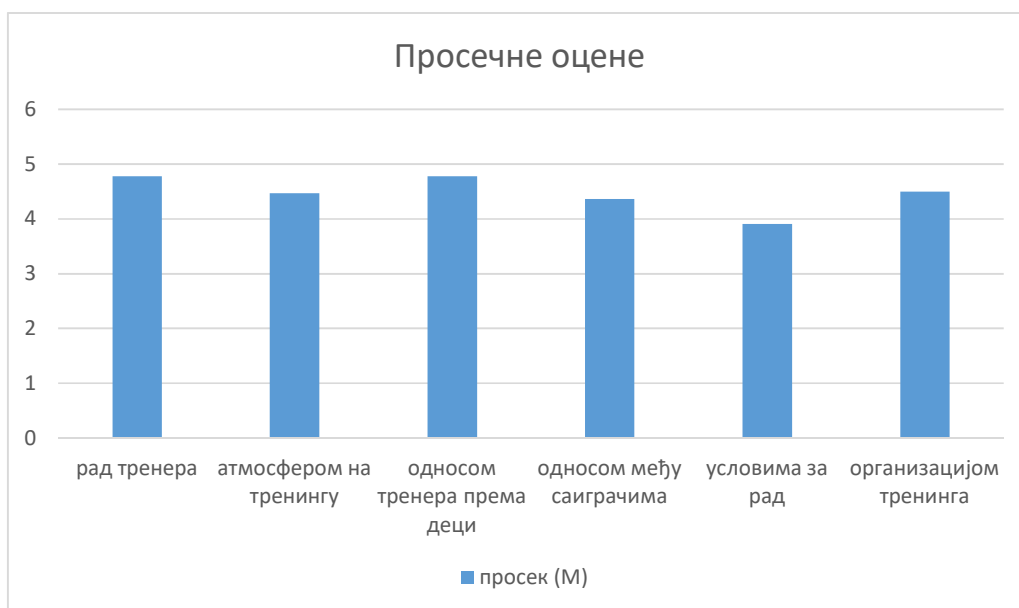
Степен задовољства тренирањем кошарке

Испитаници су оцењивали колико су задовољни са следећим стварима:

- Радом тренера
- Атмосфером на тренингу
- Односом тренера према деци
- Односом међу саиграчима
- Условима за рад
- Организацијом тренинга

ТВРДЊА	ПРОСЕК (M)
РАДОМ ТРЕНЕРА	4.78
АТМОСФЕРОМ НА ТРЕНИНГУ	4.47
ОДНОСОМ ТРЕНЕРА ПРЕМА ДЕЦИ	4.78
ОДНОСОМ МЕЂУ САИГРАЧИМА	4.36
УСЛОВИМА ЗА РАД	3.91
ОРГАНИЗАЦИЈОМ ТРЕНИНГА	4.50

Табела 2. Просечне оцене задовољства тренирањем кошарке

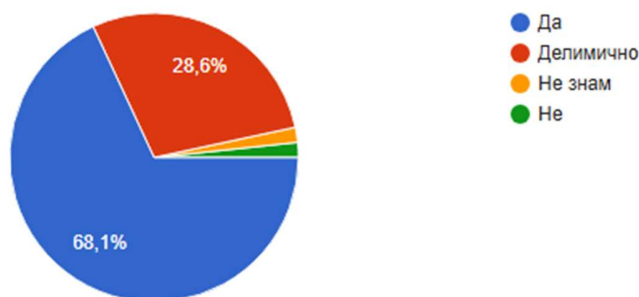
Графикон 16 - Просечне оцене задовољства тренирањем кошарке

Резултати показују висок ниво задовољства испитаника тренирањем кошарке. Највеће просечне оцене добили су ставови „радом тренера“ ($M=4,78$) и „односом тренера према деци“ ($M=4,78$), док су нешто ниже оцене дате за „услове за рад“ ($M=3,91$). Ови подаци показују да је у клубу добар однос тренера и играча, што је значајно за развој мотивације, поверења и спортских навика код деце. Анализирањем ових вредности може се рећи да потврђују да већина испитаника доживљава тренинге као окружење које је пријатно за рад и које их подстиче за даљим тренирањем.

Поређењем задовољства радом тренера по полу, у циљу испитивања постојања статистички значајних разлика, спроведен је Т-тест независних узорака. Утврђено је да дечаци имају просечну оцenu $M=4,75$ ($CD=0,52$), а девојчице $M=4,90$ ($CD=0,31$). Разлика између полова није статистички значајна ($t(118)=1,48$; $p>0.05$), али резултати показују да су девојчице у просеку нешто задовољније радом тренера. Ово указује да пол нема велики утицај на перцепцију тренерског рада, што потврђује да деца у клубу генерално имају позитивно искуство и добар однос са тренером. Ови налази су у складу са хипотезом H_4 , јер показују да позитиван став и подршка тренера представљају значајан фактор задовољства и континуитета у тренирању кошарке.

Општи утицај тренирања кошарке

ДА ЛИ МИСЛИШ ДА ТИ ТРЕНИРАЊЕ КОШАРКЕ ПОМАЖЕ У ДРУГИМ СТВАРИМА У ЖИВОТУ (ШКОЛИ, ПОНАШАЊУ, ПРИЈАТЕЉСТВУ)?

Графикон 17 - утицај тренирања кошарке

Када је анкета завршена, прикупљени су подаци мишљења деце о томе како деца доживљавају утицај кошаркашког тренинга на друге аспекте њиховог живота, као што су школске обавезе, понашање и пријатељства. Већина испитаника истакла је да тренинг доноси позитиван ефекат. Чак 81 испитаник 68,1% малишана сматра да им вежбање и тренирање кошарке олакшава свакодневне активности, 28,6% види само делимичан утицај, док 3,3% није сигурно или верује да нема никакав утицај.

7. ЗАКЉУЧАК

Истраживање спроведено у овом раду имало је за циљ да се утврде мишљења и разлози због којих деца узраста од 10 до 16 година тренирају кошарку. Резултати су показали да за већину деце кошарка није само спортска активност, већ је она важан део њиховог свакодневног живота, социјалног окружења и процеса личног развоја, што се може видети и по њиховом понашању на тренинзима као и њиховом опхођењу и одговорности према тренингу.

Анализом података утврђено је да су најважнији разлози за тренирање кошарке уживање и радост у игри, дружење са другарима и унапређивање спортских вештина, чиме је потврђена хипотеза Х1. Дечаци најчешће наглашавају такмичарски дух и жељу за надметањем, док девојчице више истичу социјалне и емоционалне разлоге, што потврђује хипотезу Х2. Према узрасту, млађи испитаници посматрају кошарку као игру и забаву, док старији све више теже ка такмичењима и спортским достигнућима, чиме се потврђује хипотеза Х3.

Прикупљени резултати показују изузетан ниво задовољства тренингом и радом тренера, што јасно указује да позитивна атмосфера и стална подршка родитеља и тренера заиста подстичу мотивацију код деце. Овим се потврђује хипотеза Х4, која наглашава важност подршке тренера и породице за одржавањем континуитета у тренирању одређеног спорта, у овом случају кошарке. Такође, резултати χ^2 теста показују да деца најчешће сазнају за клубове преко пријатеља и школског окружења, тј. вршњака из школе, чиме се потврђује хипотеза Х5 и истиче снажан утицај вршњачког окружења на избор спортских активности. Већина испитаника 68,1% сматра да им тренинг кошарке помаже и у другим кључним сегментима живота, као што су школске обавезе, успостављању и одржавању дисциплине, социјалним односима, што наглашава широк спектар позитивних последица бављења спортом.

У раду су примењене различите статистичке методе, два Т-теста (за хипотезе Х3 и Х4), два χ^2 теста (за хипотезе Х2 и Х5) и описна анализа за хипотезу Х1. Овим приступом потврђене су све постављене хипотезе, што показује да деца тренирају кошарку из више међусобно повезаних разлога – љубав према игри, жељу за дружењем, изградњом такмичарског духа, жељу за напретком и учењу нових техника као и подршка коју добијају од тренера и породице како би се задржали у спорту.

На основу прикупљених података може се поставити закључак да кошарка има изузетно снажан социјализујући и васпитни утицај на децу школског узраста. Поред тога што подстиче физички развој, она истовремено формира позитивне вредности, подстиче тимски дух и јача осећај припадности унутар групе. Ово истраживање представља кључно полазиште за даља социолошка и педагошка испитивања утицаја спорта на младе и може послужити за развој стратегија које промовишу здраве животне навике и ширење кошарке међу младим генерацијама.

8. ЛИТЕРАТУРА

1. Autio, J., Vuori, J., Sihvonon, J. (2019). Social learning through youth sport: Exploring the role of peer interaction and shared experience. *International Review for the Sociology of Sport*.
2. Васиљевић, Н. (2019). *Утицај бављења кошарком на формирање система вредности деце основношколског узраста*. Мастер рад. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду.
3. Guttman, A. (2004). *From ritual to record: The Nature of Modern sports*. New York: Colombia University Press.
4. Ђорђевић, Ђ. (2020). *Мотиви за бављење кошарком дечака старијег школског узраста*. Мастер рад. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду.
5. Jurbala, P. (2020). Sport as identity: Understanding the social meanings of youth sport participation. *International Journal of Sport and Society*.
6. Каралејић, М., Јаковљевић, С. (2008). *Теорија и методика кошарке*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду.
7. Peralta, M., et al. (2021). *Participation in Physical Activity is Associated with Well-being in European University Students*. Montenegrin Journal of Sports Science and Medicine.
8. Раденовић, С. (2021). *Спорт и друштво: социологија са социологијом спорта. Треће допуњено и измењено издање*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду.
9. Савовић, Б. (2017). *Основни појмови о науци и васпитању*. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду.
10. Tokar, D., et al. (2020). Building social capital through sport participation: The mediating role of motivation and group cohesion. *Sport in Society*.
11. Фајмоговић, Н. (2018). *Разлози због којих девојчице узраста од 10 до 15 година тренирају кошарку*. Мастер рад. Београд: Факултет спорта и физичког васпитања, Универзитет у Београду.

12. Hoye, R., Nicholson, M., & Brown, K. (2019). *Sport and social capital*. London: Routledge.
13. Coakley, J. (2015). *Eleventh Edition, Sports in Society: Issues and Controversies*. University of Colorado.

ПРИЛОГ

АНКЕТА

Ова анкета је део истраживања које се спроводи на Факултету спорта и физичког васпитања Универзитета у Београду. Циљ анкете је да сазнамо шта деца мисле о тренирању кошарке и који су њихови разлози да се баве овим спортом. Анкета је анонимна, а резултати ће се користити само за научно-истраживачке сврхе.

***Потврђујем да анкету попуњавам уз знање и сагласност родитеља / старатеља.**

1. Година рођења? _____

2. Пол?

а) Мушки

б) Женски

3. Разред који похађаш у школи? _____

4. Колико дуго тренираш кошарку (година/месеци)? _____

5. У ком клубу тренираш? _____

6. Да ли си се бавио/ла неким другим спортом пре кошарке? Ако јеси, упиши којим. Напиши Не, ако ниси. _____

7. Да ли се неко у твојој породици бави или се бавио спортом? Ако јесте, упиши којим. Напиши Не, ако није. _____

8. Који је најважнији разлог због којег тренираш кошарку?

а) Волим кошарку и уживам у игри

б) Због друштва и дружења

в) Волим да се такмичим

г) Желим да будем успешан/на у спорту

д) Желим да научим нешто ново

- ђ) Добра атмосфера и тренер
- е) Због здравља и физичке активности
- ж) Остало: _____

9. Колико пута недељно имаш тренинг?

- а) Једном
- б) 2-3 пута
- в) 4 и више пута

10. Колико дуго траје један твој тренинг?

- а) 60 минута
- б) 60-90 минута
- в) више од 90 минута

11. Ако некад пропустиш тренинг, најчешћи разлог је?

- а) Школске обавезе
- б) Умор или болест
- в) Нема ко да ме доведе
- г) Немам вољу тог дана
- д) Остало: _____

12. Колико ти је важно да те подржавају родитељи у тренирању кошарке?

- а) Веома важно
- б) Донекле важно
- в) Није ми важно

13. Како си први пут чуо/ла за твој кошаркашки клуб?

- а) Преко пријатеља

- б) Преко школе
- в) Преко родитеља
- г) Преко друштвених мрежа
- д) Остало: _____

14. Шта ти се највише допада у тренирању кошарке? (могуће више одговора)

- а) Дружење и атмосфера
- б) Учење нових вештина
- в) Такмичење и утакмице
- г) Рад са тренером
- д) Победи и награде
- ђ) Остало: _____

15. Да ли размишљаш да се једног дана професионално бавиш кошарком?

- а) Да, желим да постанем професионалац
- б) Не, тренирам из задовољства
- ц) Још не знам

Ликертова скала 1 – Важност појединих разлога за тренирање кошарке

Колико су ти битни следећи разлози за тренирање кошарке? На скали од 1 - 5 означи одговором да ли ти уопште није важно или је веома важно. (1 – Уопште није важно ; 5 – Веома важно)

Разлог	1	2	3	4	5
Дружење и пријатељство	☐	☐	☐	☐	☐
Физичка активност и здравље	☐	☐	☐	☐	☐

Учење нових кошаркашких вештина	☐	☐	☐	☐	☐
Такмичење и побеђивање	☐	☐	☐	☐	☐
Подршка породице	☐	☐	☐	☐	☐
Задовољство и уживање у игри	☐	☐	☐	☐	☐

Ликертова скала 2 – Задовољство тренирањем кошарке

Колико си задовољан са следећим стварима? На скали од 1 - 5 означи одговором да ли уопште ниси задовољан/на или си потпуно задовољан/на. (1 – Уопште нисам задовољан/на ; 5 – Потпуно сам задовољан/на).

Аспект	1	2	3	4	5
Радом тренера	☐	☐	☐	☐	☐
Атмосфером на тренингу	☐	☐	☐	☐	☐
Односом тренера према деци	☐	☐	☐	☐	☐
Односом међу саиграчима	☐	☐	☐	☐	☐
Условима за рад (сала, опрема, терен)	☐	☐	☐	☐	☐
Организацијом тренинга	☐	☐	☐	☐	☐

16. Да ли мислиш да ти тренирање кошарке помаже у другим стварима у животу (школи, понашању, пријатељству)?

а) Да

б) Делимично

в) Не знам

г) Не

Хвала ти што си учествовао/ла у анкети! Твоји одговори ће помоћи да боље разумемо разлоге због којих деца тренирају кошарку и анализом разлога можемо допринети креирању стратегије за развој и популаризацију кошарке у млађим селекцијама.